

MAGYAR MUSA.

Költ Bétsben 21. Mart. 1787.

Ezen verseket még tavaly készítette vala ama nagy Músa Gönyj-^{Lán} Ur, de a' megbékózott paripáju Posonyi Kurir velek nem szolgálhatván Erd. Olvasóinak; — véteknék tartaná a' Bétsi ezeket továbbás el halgatni.

A ma' szép Nyelv, hajdon Nyelvek Királynéja,
 Mikor minden Várnak feje volt Tarpéja 1)
 Az a' Nyelv, melly előtt Népek le-borultak,
 Nyelvek, szépen szolló ajakok némultak,
 Mellyen ama' földnek szélével édgyé lett
 Roma, világ bíró székéből befzéllett;
 Ez a' Nyelv a' Méhek' tenyézö rajzáfát,
 És a' nemes Elme' kéz próba-adáfát
 Ki-fejezte fontos erőben egy szóval, (*Examen*)
 Költfönözvén edgyik dolgot hasonlóval.
 Mert a' mit bámúlva tfudálunk a' Méhben,
 Hasonlót tisztelünk a' Nemes Elmében:
 A' fáradfág' útját törö Serényéget,
 A' ki-lött golyóbift gyözö Sebefféget;
 Azt az erős Munkát mély tsendesség alatt,
 A' melly *Herculesi* fel-türt kart meg-halatt;

1) Ez amaz hires Tarpéja vára, avagy *Capitolium*, mely Rómában ama' Tarpésus, vagy *Capitolinus* nevü hegyen épült. Ez a' vár volt feje minden Várnak, mikor a' régi Római birodalom virágzott.

Tökéllétes Rendnek arany - lántz - szemeit ,
 A' melly forban füzte a' munkák' nemeit.
 Ha e' roppant ferény tábor tölti tárját ,
 Az Elme - is rakja ennek gazdag párját.
 Amott kívánatos méz - gyűjteményt néznél ,
 Itt a' Böltséfléget , melly édesbb a' méznél.
 Melegben költ, rak, gyűjt a' Méh a' kofárban ,
 A' Salamon' ezes fia - is gyűjt nyárban (Péld.x. 5)
 A' drága, de febes lábakon nyargaló
 Alkalmatos időt, melly dolgozni való ,
 Oh! mint meg - betsüllik az Elme 's a' Méhek ,
 A' dolog - tételben telhetetlen - éhek.
 Itt egy fertály drágább, mint *Péru'* határa 2)
 Beteszbb, mint *Aedui Kárbunkulus'* árva 3)
 Szűk marokkal költi az időt; szál - hajnál
 Keskenyebb pertzentést el - vezetni fájnal.
 A' tlelédes Méhek' ferénnye és jáva ,
 Mosolyogván vidám fzeimmel Pünköft - hava ,
 Kövér virágokon meg - hizott Rajt ereszt,
 Mellyet 'firos harmat' kristály tseppje fereszt.
 Így adja, ki - nyitvan tár - háza' fenekét,
 Elein forgódo ferénység' Remekét.
 Nézd, a' ferény Elme eleit 's nem ajját,
 Hányszor nem botlátja nap fényre - ki Rajját,
 Mellyet jó Könyveknek virágiból töltött
 Eszfzel a' tsendeslég' fészken ülven költött.

Ked-

2) *Peruvia*, *Ámerikának* arannyal igen bővséges tartományja.

3) *Hajdon Burgundiában az Aeduiusoknak* egy fő Városokban, melyet ma *Autunnak* neveznek, olyan drága nagy kárbunkulus volt magas oszlopra fel téve a' piatzon, mely az egész várost éjjel világosította.

Kedves Gyermekek *Memnon*, Gróf *TOROTZKAI PÁL*

Ki nagy Elmét Hajnal' emlőiből szopál 4)

Ditféretes Példád egy igen idején

Serénykedő rajzás a' próba' műhelyén.

Oh Szorgalmatoslág' *Májusi* Remeke!

Mellyről hár-fát penget a' *Múfák'* éneke.

Feleltél: Ajakid' kilintsén jó rend ült,

Mézzel folyt beszéded' seregén raj repült.

Nem nyalta habozás csak a' dolog' szélét,

Tő-hegygyel találtad a' *Kérdésnek* élet.

A' jól rendeltt *Ösze*-*rakás'* tudományát 5)

A' bölts Mester *Méhnek* ezt a' találmányát 6)

Mikor most *Néposnak* virágiból szivod,

Egyik deák szóhoz faját párját hivod,

Ajakid' lépein (kiki meg-itéli)

Mind a' *Músa*, mind a' *Raj Atticabéli* 7)

Ugy-is illik hozzád, ki ama' ritka Nagy,

De már égbe repült *Anya*-*méh'* *Rajja* vagy 8)

A' szorgalmatoslág a' *Virtus'* fén-köve,

A' jutalmat osztó borostyánnak töve.

Ezt Letzkéid' minden szakaszján vizsgáltuk,

Probád' pályájának végénél tudáltuk.

Mert

4) A' Poéták szerént egy *Memnon* nevű nagy elméjű gyermek a' hajnalnak fia volt.

5) Ez a' görög-szó *Syntaxis*, tulajdonképpen jelent jó rendel való öszverakást.

6) A' méhet a' régiektanult nagy Mesternek nevezték.

7) Az *Attica Musa*, az az: *Atticabéli* ékesenszollás, és az *Attica Apis*, az az, *Atticabéli* méh, híresek voltak régen, minthogy *Attica* tartományában legszebben beszéllettek görögül, és igen jóféle méz-gyűjtő méhek találtattak.

8) Néhai Gróf *Rádai Ester*.

Mert fietz az utra ki - szabott abröntfon ,

De úgy , hogy furásod kerekét ne röntfon.

Tfsevegő kérkedés téged' nem tanátfol.

Melly tyúk módra minden tojást ki - kodátfol.

Tsendes tartózkodás tartya Nyelved' várban ,

Forr munkád tfak lafsu hangon a' kofárban.

Egy Efzes, kitfínyt, jól, 'sidejében befzél :

Ugy kell ; mert a' Méhnek ellenfége a' szél.

Sebes Elméd szárnyas *Dædalust* utol ér,

Búvároknak utján örvényeket is mér.

Viafsz ez ; a' formát könnyen meg-foghatja ;

Gyémánt - is ; a' metzett dolgot meg-tarthatja.

Más Elmét ha példáz a' golyóbis' utja ,

A' tiéd a' napnak sugárit ki-futja 9)

Itélet-tételed , mint a' száz - ezerre

Lövellet nyil-vefszök , el-hat akár merre.

A' vastag homályos kö - falhoz ha víszem ,

Keresztül néz ott-is e' *Lynceusi Szem* 10).

A' Szám' tágas egét tollafon hafítja (*Arithmetica*)

Villám módra tömött fellegeit nyitja.

Nyelvedről a' Német tellyes *Álbiffal* foly 11)

Tebeted , egy *Gellert* , egy *Rabner* előtt ízoly.

A' deák Nyelv kedves italu-forrásod ,

Ezt az el-temetett Kintset híven ásod.

Midön ez út-félre ki-vontt orofzlányt már ;

Déltzeg farkaival rugdos minden szamár ;

Te

9) Egy millio , 634 ezer , 683 -szorta nagyobb a' nap' sugárának sebessége a' ki lött ágyú - golyobis' sebességénél.

10) Ezt a' *Lynceust* oly élesen látónak hirdetik a' Poéták , hogy a' köfalón által , és a' földnek belső részeibe el látott.

11) Német Országának egyik nagy folyo vize *Albis*.

Te a' benne találtt Raj - mézet ki - vészted,
Az Erösből ki - jött édességet észted.
A' szent Irást tartod, mint böltséflég' fejét,
Gyermek *Timotheus'* módra szopod tejét (2 Tim.
3. 15.)

Örül a' 'Sengének Templom, Oltár, Vallás :
Bé - tölt, olly fontoson feleltél, az Hallás.
A' természet a' köz dolgot öllel dulja 12)
A' betfest Ritkafág' piatzán áruja
Szapora a' veréb minden eszterhákön ;
De a' fas költ éggel szomszéd köfzicklákön.
Füz - fa, ketske - rágó meg - tölt minden völgyet,
Tsak *Libánus* terem Tzedrust, *Básán* tölgyet.
Ritkafág, Gróff Urfi! és nem közönféges,
A' mi néz belolled, Sziv, Elme felséges:
Gyermekdéd orofzlán, melly illy kormöt mutat,
Sas - fiu, mert a' nap felé fogott útat.
Ne kérkedj, Régifég' költemény' Műhelye!
Hogy *Minervát* szülte Nagy *Jupiter'* feje.
Lám; tizenegyed - fél esztendő's Agy - velö,
Elmés nem sífakos *Minervát* hoz - elő.
Gróff TOROTZKAI PÁL illy gazdag Rajt ada,
Mihelyen a' rajzó Hónap fel - virrada.
Im' a' leg - ferényebb Méhet meg - előzte,
Matinust, Hymettust, Hyblát - is meg - gyözte 13)
Sala -

---

12) *Mediocria et in turbam nascentia natura saepe producit, eximia vero ipsa raritate commendat. Seneca.*

13) Ezek azok a' leg hiresebb helyek, melyeknek méhei, és mézei a' régi Iróknál emlékeztetnek.

Salamon az embert Böltfesség' házába
 Vezetvén, Méhekhez küldi iskolába 14)
 Söt inkább ti Méhek! Serénység tanulni,
 TOROTZKAI PÁLhoz jöjjetek koldulni.
 Ö siet; hol vagyon a' ti ferénységtek?
 Ö már Rajt erőztett, szégyen késni néktek.
 Oh *Sigmond*, jeles Nap! Ezt méz és tej folja,
 Itt két öröm egy-mást ölelvén tsokólja.
 Örül egy Szerelmes Atya jó Fiában,
 Egy Fiu ötet jól nevelő Attyában.
Aeneas Iulust így fogta vólt kézen,
 Hogy szüntelen szemmel tartsa, 's reá nézzen,
 Midön Hazájának széllyel harapozott
 Lángja közzül illy szép gyermeket ki-hozott (15)
 Oh Véneknél idősbb Gyermek! nevededjél,
 Fuss, izzadj, ferénykedj, fiess, törekedjél.
 Töltsd-bé kegyes Atyád' és Hazád' reményét,
 Nap-keletről délig emeld elméd' fényét.
 Élő-fák' Királlya légy, drága tsemete!
 Életedet mérje Pálma-fa élete (16)
 Im' tisztelédre a' Nemes Elméket
 Koronázó Múfák ülnek tanáts-fzéket.
 A' Jutalom' törvény- könyvét elé-vészik,
 Azt a' zöld Borostyánt fejedre fel-tézik

Mel-

14) Példab. VI. vers. 8. de csak a' 70. Görög fordítóknál látni; mert a' Sidó Bibliában, és a' mi Magyar fordításunkbanis nem olvastatik ez.

15) *Dextrae se parvus Iulus implicuit. Virg. Aeneid. L. II.*

16) A' pálma igen sokáig élőnek iratik; ezer esztendőigis, ha hihetünk a' régi Iróknak.

Mellyet (örüljetez Halmok! Hegyek! Kertek!)

A' gyermek *Lepidus*, 's *Papirius* nyertek. (17)

Vidd-el! Vifeld! Birjad! Musám azt kiáltja,

Még e' Borostyánt más Borostyán fel-váltja.

*Mapes Gvalthernek XXII-dik Század-béli Vers szer-
zőnek Kortsma-Dallya.*

Mihi est propositum, in taberna mori;

Vinum sit appositum morientis ori;

Ut dicant, cum venerint, angelorum chori;

Deus sit propitius huic potatori.

Poculis accenditur animi lucerna;

Cor imbutum nectare volat ad superna,

Mihi sapit melius vinum in taberna,

Quam quod aquá miscuit Præfulis Pincerna.

Suum cuique proprium dat natura munus;

Ego nunquam potui scribere jejunis;

Me jejunum vincere posset puer unus;

Sitim ac jejunium odi tanquam funus.

Tales versus facio, quale vinum bibo;

Ac non possum scribere, nisi sumto cibo.

Nihil valet penitus, quod jejunis scribo;

Nasonem post calices carmine præibo.

Mihi nunquam Spiritus prophetiæ datur,

Non nisi cum fuerit venter bene satur;

Cum in arce cerebri Bacchus dominatur,

In me Phœbus irruit, ac miranda fatur.

*Ennek magyarra való fordítása ugyan azon mérté-
kü Verseken.*

Szándékom, hogy éltemet végezzem Kortszámban

Haldokló számhoz közel bor legyen Kannában;

Hát

---

17) *Aemilius Lepidus*, és *Papirius* igen híresek
váltak még gyermeki idejekben lévő nagy, és ne-
mes alméjéről Róma Városában.

